

2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

3. Хронологія подій у сфері освіти та науки в умовах воєнного стану / М-во освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/hronologiya-podij-u-sferi-osviti-ta-nauki-v-umovah-voennogo-stanu>

4. Публічне управління регіональними освітніми системами в Україні: монографія. О. В. Поступна. Харків : ТОВ «Оберіг», 2021. 400 с.

Лунач К.О.,

здобувач вищої освіти 3-го курсу ННІ № 3 НАВС,

Волох О.К.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Адміністративне судочинство в умовах воєнного стану в Україні має свої особливості, які визначаються законодавством та обставинами, що склалися у зв'язку з початком повномасштабного вторгнення військ РФ на територію України 24 лютого 2022 року.

Водночас згідно зі статтею 64 Конституції України, право на судовий захист в умовах воєнного стану не підлягає обмеженням і повинно забезпечуватися належним здійсненням правосуддя.

Війна в Україні стала причиною змін у судовій практиці, зокрема, було введено можливість проведення судового

засідання у відсутність сторін з метою забезпечення доступу до правосуддя [2]. Також були введені нові процедури та механізми для забезпечення прав людей у зоні конфлікту та під час воєнного стану, зокрема, у сфері захисту прав власності, соціального захисту тощо.

Здійснення адміністративного судочинства в умовах воєнного стану ускладнюється із неможливістю явки учасників процесу, а також документування справи, якщо вона існує переважно або у письмовій формі [3]. Ще під час дії обмежувальних адміністративних заходів, пов'язаних із подоланням наслідків коронавірусної пандемії, було запроваджено здійснення правосуддя у режимі відеоконференції. Проте, при використанні відеоконференції необхідно враховувати технічні особливості та забезпечувати надійний захист інформації, що передається в електронному вигляді.

Варто також сказати про те, що Радою суддів України було прийнято рекомендації щодо роботи суддів в умовах воєнного стану де зазначається, що у випадку загрози життю, здоров'ю та безпеці відвідувачів суду, працівників апарату суду, суддів повинні оперативно приймати рішення про тимчасове зупинення здійснення судочинства певним судом до усунення обставин, які зумовили припинення розгляду справ. При цьому, інформувати про такі рішення оперативні штаби, Верховний Суд, Раду суддів України, ДСА України [1].

Також слід зазначити, що здійснення правосуддя, в тому числі адміністративними судами, дозволено дистанційно [4]. Але якщо судовий розгляд не становить загрози життю та безпеці сторін і сторони бажають провести судовий розгляд, вони мають право звернутися до суду з письмовою заявою про розгляд справи.

У разі відсутності такого клопотання сторони щодо розгляду справи в умовах воєнного стану, то такий розгляд

буде відновлено після закінчення дії воєнного стану на території України.

Кодексом адміністративного судочинства України передбачено процедуру відновлення втрачених судових проваджень внаслідок їх втрати [5]. Зокрема, воно може бути відновлене за заявою учасника справи або за ініціативою суду лише у справі, у якій винесено рішення або закрито провадження.

В умовах воєнного стану не виключається ситуація переміщення суду в іншу місцевість у зв'язку із воєнними діями або тимчасовою окупацією території, на якій розташований відповідний суд. За таких обставин держава несе позитивний обов'язок по забезпеченню безперервності правосуддя шляхом забезпечення безпеки суддів, їх відкомандирування до іншого суду того ж самого рівня і спеціалізації.

Аналіз специфіки діяльності адміністративних судів в умовах воєнного стану свідчить про те, що здійснення адміністративного судочинства можливе в режимі відеоконференції, участь судді дистанційно в судовому засіданні здійснюється у виняткових випадках, коли існують реальні та непереборні обставини та перешкоди доступу до робочого місця [6, с.220].

Отож, за таких обставин адміністративне провадження не завжди може завершитися вирішенням справи по суті, а насамперед має зосередитися на фіксації істотних для справи фактів, зокрема за допомогою електронного документообігу, сфера застосування якого буде мати тенденцію до розширення.

Також суди мають вжити заходів щодо продовження процесуальних строків до закінчення дії воєнного стану. На територіях, які фактично контролюються українським урядом, адміністративне судочинство має здійснюватися за загальними правилами, враховуючи міркування щодо забезпечення безпеки суддів і працівників суду, а також учасників процесу.

Література:

1. Усім судам України. Рекомендації Ради суддів України. <http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-roboti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>
2. Окремі рекомендації організації роботи судів та суддів в умовах воєнного стану: затверджено Радою суддів України від 14.03.2022 р. № 10, URL: <https://zib.com.ua/ua/print/150884.html>
3. Як українська судова система працює під час війни. URL: <https://dejure.foundation/tpost/vsoov6dhyl-yak-ukrainska-sudova-sistemapratsyu-pd-c>
4. Громадянам має бути забезпечений доступ до правосуддя в умовах воєнного стану. Голос України, 22.03.2022. URL: <http://www.golos.com.ua/article/357628>
5. Особливості українського правосуддя в умовах воєнного стану. 2022. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/1042>
6. Завидняк А.В. Доступ до адміністративного правосуддя в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. №1. 2022. С.218-222.